

Nr 1761

av herr Hermansson m. fl.

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1973:50 angående medlen i den fortsatta regionalpolitiska stödverksamheten m. m.

I proposition nr 50 år 1973 föreslås ramar för olika former av regionalpolitiskt stöd med 2 500 milj. kr. sammanlagt för kommande 5-årsperiod, ytterligare belopp på ca 30 milj. kr. samt vissa riktlinjer för glesbygdsstöd m. m.

Propositionen torde få betraktas som det tunga avsnittet i den regionalpolitik som har att uppfölja de av riksdagen i december 1972 i anslutning till proposition 1972:111 beslutade målsättningarna. Publiciteten kring den nu aktuella proposition 50 har varit omfattande, och från regeringshåll har bl. a. satsningens storlek understrukits. Huvudfrågan knyter sig sålunda till i vad mån de äskade anslagen fyller det ändamål som förutsattes i beslutet från december 1972 samt till i vad mån åtgärderna över huvud är i stånd att bidra till en framtida vändning av situationen i skogslänen.

Först bör konstateras att själva formen för regionalpolitik på intet sätt ändras i propositionen. Den representerar en fortsättning på en konventionell stödform, som endast blivit marginellt kompletterad sedan 1964. Synsättet går ut på att lokalisering i skogslänen och stödområdet principiellt är en belastning för privatkapitalet, som det särskilt måste kompenseras för och stimuleras till att övervinna. Subventioner och gynnsamma lånevillkor blir då det pris folkflertalet får betala till den lilla kategorin av kapitalägare som mottar stödet. Stödet speglar heller ingen verklig viljeinriktning hos staten, eftersom det väsentligen ankommer på privatkapitalets initiativ och ansökningar om stöd skall utgå. I botten av hela detta betraktelsesätt ligger alltså ett erkännande av kapitalets rätt att etablera sig var det önskar och att följa kapitalismens lagbundna tendens till koncentration.

Frågan kommer sedan till stödets omfattning. Överdriven publicitet har här blåsts upp kring den skenbart imponerande summan 2 500 milj. kr. En kyligare betraktelse ger en anspråkslösare bild. De riktlinjer som antogs av 1971 års riksdag att gälla för 3-årsperioden 1970/71–1972/73 anvisade en ram av 1 200 milj. kr., dvs. i snitt 400 milj. kr. per år. Propositionen 50 anvisar som nämnts 2 500 milj. kr. på 5 år eller 500 milj. kr. i snitt per år. Detta är en mycket blygsam ökning, som närmast får betraktas som en automatisk uppräknings med hänsyn till penningvärdets förändring. Mellan de båda anslagsperiodernas mittpunkter är sålunda tidsavståndet 4 år. En uppjustering med 25 % av en anslagssumma under 4 år betyder alltså oförändrat realvärde vid en prisökning per år av 6,25 % räknat på utgångsvärdet. Som synes motsvarar

utvidgningen av ramen i bästa fall den uppjustering som hade måst göras för att stödet skulle behålla sitt realvärde. Det är alltså egentligen inte frågan om någon förbättring av stödet.

Frågan uppstår sedan i vad mån detta stöd tillika med andra stödformer verkligen kan resultera i den målsättning som uppställts av riksdagen i december 1972. Vi kan här bortse från den allmänna proklamation i själva propositionshäftet som gick ut på att alla människor borde få arbete inom den egna regionen. Denna proklamation tas, som bekant, tillbaka i och med preciseringen i bilaga I av befolkningsmålsättningarna för skogslänen. Enligt bilaga I skall målsättningen vara oförändrad befolkning i skogslänen 1970–1980, vilket givetvis innebär ett utflyttningsnetto motsvarande den naturliga folkökningen – och detta är något helt annat än att alla skall ha arbete i den egna regionen. Men också målsättningen oförändrad befolkning är i och för sig ganska ambitiös och kräver stora insatser.

Stödet under de första 7 1/2 åren av stödperioden uppges ha tillskapat 12 000 å 13 000 arbetstillfällen i skogslänen. Den allmänna trenden i skogslärens utveckling har inneburit en nettoförlust av ca 50 000 arbetstillfällen per 5-årsperiod. Bruttoavgången ligger alltså på åtminstone 60 000 arbetstillfällen per 5-årsperiod. Möjligen har avgången varit något mindre snabb 1970–1972. Klart är under alla omständigheter att avgången är flerdubbelt större än tillskottet via lokaliseringstödet. Den ringa och i stort sett nominella ökningen av stödbeloppen som föreslås i proposition 50 svarar inte på något sätt mot målsättningen från december 1972.

Oförändrad befolkning i skogslänen skulle rimligen kräva minst oförändrad sysselsättningsbas. I verkligheten krävs en ökad bas dels för att ta in de arbetslösa, dels för att möta i övrigt ökad förvärvsfrekvens. Detta skulle kräva nyskapande av allra minst 120 000 arbetstillfällen i skogslänen under 1970-talet. Stödets dimensioner ligger så lagt i förhållande härtill, att det inte blir tal om att på denna väg uppnå målsättningen från december 1972, än mindre att skapa full sysselsättning och hindra utflyttningsförluster.

Den föreslagna ramen innebär att skogslänen skulle tillföras ca 2 promille av varje års BNP. Nyanskaffningskostnaden för de arbetsplatser som varje år förloras i skogslänen är flera gånger större.

Slutsatsen blir att de föreslagna åtgärderna saknar verklig anknytning till den fastställda målsättningen. Riksdagens beslut kommer inte att följas upp. Den enda positiva kommentar som kan göras till propositionens äskanden torde vara den banala slutsatsen att något är bättre än ingenting.

VPK:s regionpolitiska målsättning kräver full och effektiv sysselsättning utan flyttningsförluster. Riksdagens målsättning från december 1972 kräver bl. a. oförändrad befolkning i skogslänen 1970–1980. Båda alternativen kräver kvantitativt och kvalitativt andra insatser. Ett brett upplagt, framtidsinriktat och långsiktigt sysselsättningspolitiskt program måste genomföras för att skogslänen, såväl som andra regioner, skall

kunna få en sysselsättningsbas svarande mot endera av de nyss nämnda målsättningarna. I motion 1472 till årets riksdag har vänsterpartiet kommunisterna utförligt utvecklat synpunkter på ett program av den nämnda arten.

Mot bakgrund av det nu sagda hemställer vi

1. att riksdagen som regionpolitisk målsättning fastställer kriteriet full och effektiv sysselsättning för varje län utan flyttningsförlust,
2. att riksdagen bos regeringen begär utarbetandet av ett sysselsättningspolitiskt program innefattande
  - a. investeringar i statliga industrier inom framtidsbetonade, växande branscher,
  - b. en djupgående satsning på anläggningar, materiel och teknologi inom det försummade järnvägsväsendet, bl. a. innefattande förlängning av ostkustbanan och förbättring av inlandsbanan,
  - c. ett investeringsprogram för sociala och miljöpolitiska bristsektorer (bl. a. barnstugor, reningsteknik, sanering av arbetsmiljöer etc.).

Stockholm den 5 april 1973

C.-H. HERMANSSON (vpk)

LARS WERNER (vpk)

i Tyresö

HIVOR MARKLUND (vpk)

JÖRN SVENSSON (vpk)

i Malmö

NILS BERNDTSON (vpk)

i Linköping

GUSTAV LORENTZON (vpk)

